

ממשלת רבין חוזרת על הלאומים של גולדה

חזרה לתרשום

הרי הערבים יכולים לטעון כי חלק גדול מבני העם היהודי חיים באמריקה, שהם מהווים רוב ברובעים שלמים של ברוקלין וברונקס. למה לא יבטאו גם יהודי ארץ ישראל את זהותם שם?

עוד לא נודד הגאון המפוגל להכתיב דעם אחר איך לבטא את זהותי הלאומית.

מי שמצווה על העם הפלסטיני לבטא את זהותו במדינה לא לו, תחת שילטונו של דיקטטור מלכותי שהוא רואה בו את רצונו, שולל למעשה את זכותו לקיום לאומי עצמאי. הוא מתנער לאחת מזכויות היסוד של האדם: הזכות להגדרה לאומית ולחרות לאומית. זכות שאנחנו תובעים אותה לעצמנו וליהודי ברית המועצות.

עובדה זו אינה משתנה כאשר מרכיב קיום למדינה הירדנית תזוית, "פלסטינית". אין זו רק צביעות, אלא גם צביעות אווירית.

הרעיון היסודי שלנו, הישראלים החותרים לפיתרון פלסטיני, הוא זה: אין ערך לשלום כלשהו, אם העם הדינאמי ביותר במרחב אינו מכיר בו ואינו משלים עימו. אנחנו רוצים בפיתרון פלסטיני, כדי להביא את העם הפלסטיני - שבגללו פרץ הסיכסוך ההיסטורי כולו - להכרה במציאות לגיטימית חדשה. הכוללת את קיומה של מדינת-ישראל הריבונית.

עכשיו מכריזה ממשלת רבין שהיא חוזרת לשלום עם ירדן, ומדביקה לו תווית פלסטינית כוזבת. איך בתווית זו כדי לרמות אף פלסטיני אחד. השלום שיושג בין רבין וחוסין (אם יושג - דבר שאיני מאמין בו לרגע) יהיה שלום נגד פלסטינים, ולכן פלסטיני יראה בו מזומה נגד עמו. כלומר: העם הפלסטיני כולו יהיה מגוייס נגד השלום הזה, ויראה בתומכיו בוגדים לאומיים. איזה ערך יהיה לשלום כזה?

ניח לרגע שאכן תקום אותה "מדינה ירדנית-פלסטינית", שעליה מדובר בהחלטה. תהיה זאת, כמובן, מהדורה חדשה של הממלכה הירדנית, אותה גברת בשינוי האדרת. לאחד מחלקיה יקראו בשם "חבל פלסטין", ושם ישלטו חייליו ושטריו של חוסין כמו בימים עברו.

אך גם במדינה כזאת, ישתלטו הפלסטינים במקום או כמאוחר. כאחד הימים שתחולק שם הפיכה, ואיש כמו ג'ורג' חבש יגיע ל"שידוך".

אדם שיטיח (ואין כמו הבעייה הפלסטינית, המזמינה אנשים שיטיחים להשמיע דבריהנות בביטחון העצמי של הסריידע טוטאלי) יומר: או מה? הן במקרה כזה תיווצר המדינה הפלסטינית, והכל בא על מקומו בשלום. לא רובים ולא יערי. ההבדל הוא תהומי. אם תקום מחר מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, היא תודק להסכמת ישראל ולשיתוף-פעולה עימה. בכוח הנסיבות מוכרחה להתגבש בה מנהיגות מתונה ואחראית, ותיווצר מלכתחילה ריקמת-חיים של הסדר ושלום עם ישראל.

לא כן יהיה המצב במדינה "ירדנית-פלסטינית", כאשר ישתלט בה כוח מהפכני פלסטיני. כוח כזה יקום נגד המישטר הקיים, נגד חוסין וישראל, נגד השלום שהושג בלי השתתפות פלסטינית. הוא יגיע לשילטון מתחת לדגל ההתנגדות להסכם שעליו חתם חוסין. במילים פשוטות: דווקא הדרך של ג'ורג' דה ורבין נושאת בחובה את הסכנה הנוראה של הפיכת השכנה המזרחית של ישראל לבסיס מידחמתי אנטי-ישראלי.

אם כן, מה קרה השבוע? מבחינה פנימית לא קרה דבר. מבחינה חיצונית, התאמה ממשלת-ישראל את עצמה לקו אמריקאי מתוקן.

ממשלת ניכסון הגיעה למסקנה שאינה יכולה עוד להתעלם מן הבעייה הפלסטינית. ניכסון ביקר במסקנה, והיה מעוניין בהסכמה עם הסובייטים, כדי לשפר את עמדותיו במאבקו הפנימיים. ברנדייס לחץ על ניכסון להסכים לאיזכור הפלסטיני בהודעתם המשותפת. ניכסון נכנע, וכך דובר באותה הודעה על האינטרסים של "הפלסטינים".

אולם לארצות-הברית אין כל חשק לוותר על חוסין, המאבטת את האגף הצפוני של גושיהנפט האמריקאי במרחב. זהו אינטרס אמריקאי - אך לא בהכרח ישראלי. ממשלת רבין לא דנה בגישה ישראלית חדשה. היא לא גיתחה מחדש את האינטרס הלאומי הישראלי. אם כל הכבוד לה, אני טוען שהיא כלל אינה מסוגלת לכך. מאחר שאין לה המכשירים לגיבוש הערכות לאומיות רציניות, כמה יהודים טובים, עסקנים מיפלגתיים מיקצועיים, ש' משוחתים במשך שש שעות על הבעייה הפלסטינית (ש' אינה קיימת, לדבריהם), אינם תחליף למטה מדיני רציני, בעל כושר תיכנון וניהוח. ממשלת רבין פשוט שינתה כמה מסיסמותיה, כדי להתאימן לסיסמות האמריקאיות החדשות. יכולנו לקבל מהגנרי קופינג'ר במישרין, כדי תיווכו של רבין וניסוחו של גלידי.

אמנם, יש תקדימים לכך שממשלת מדינה אחת נוטלת לעצמה את הזכות לקבוע את המהות הלאומית וצורת המישטר במדינה אחרת. על סמך התיימרות כזאת פלשה ברית-המועצות לצ'כוסלובקיה. "דוקטרינת רבין" היא, למעשה, מהדורה ישראלית של דוקטרינת ברז'נייב.

אולם ישראל אינה ברית-המועצות, וכוחו של צה"ל נופל, במיקצת, מכוח הצבא הסובייטי.

ל זה בא לידי ביטוי סופי בפסוק האחרון של החלטת הממשלה: "במדינה זו תבוא לכלל ביטוי הזהות העצמית של הירדנים והפלשתינאים, תוך שלום ושכנות טובה עם ישראל". קודם כל, יש לשים לב לניסוח "הפלשתינאים", ולא

פיתרון הבעייה הפלסטינית (ישראל-פלסטין, פאריס)

"העם הפלסטיני" (או הפלשתינאי, כפי שמתעקש לקרוא להם ישראל גלידי, שניסח - כן, שוב! - את החלטת הממשלה). אפילו כמה מראשי הליכוד הימני כבר הגיחו למסקנה שקיים "עם פלסטיני". צי"צ וחבריו חתמו על גולדידעת המכיר ב"עם" זה. אולם ממשלת רבין - על כל חכמה - שוללת הגי' דרה זו, כדי להימנע מהצורך להכיר בזכויותיו הלאומיות.

אפילו מפ"ם ול"ע בהצעתם, שנדחתה ברוב של 11 נגד 5, נמנעו מלהזכיר "עם" פלסטיני, ודברו רק על "גורמים פלסטיניים". יגאל אלון מוכן להכיר ב"בעייה פלסטינית", ש"תמצא את פיתרונה במסגרת משאומתן עם ירדן". אך הוא לא העז להעמיד נוסח זה להצבעה. הפלא והפלא. "בעייה" בלי "גורמים" בלי "בעייה". "פלסטינים" בלי "פלסטין". "הות עצמית" בלי "זהות לאומית". איך יכולים אנשים אלה להסתכל בראי מבלי לצחק מעצמם?

בכן, הזהות העצמית של הירדנים והפלסטינים צריכה לבוא לידי ביטוי במדינת-ירדן. מה היינו אומרים אילו החליטה הליגה הערבית החלטה כלהלן: "השלום יושג על קיום מדינת עצמאית - מדינות ערב ומדינה אמריקאית-יהודית מערבת לה, מעבר לים. במדינה זו תבוא לכלל ביטוי הזהות העצמית של האמריקאים והיהודים. תוך שלום ושכנות טובה עם מדינות ערב". מגוחך? אכן, באותה מידה כמו החלטת ממשלת-רבין.

ה קרב הראשון בין ההמשך והשינוי בממשלת רבין הגיע לסיומו. ההמשך ניצח. השינוי מת.

מרכוזו של קרב זה עמדה הבעייה הפלסטינית. ולא במקרה: בעייה זו היא אבן-בוחן לכל נכונות אמתית לשינוי, לכל מחשבה חדשה, לכל רוח רעננה. אחריו שיש שעות של דיון הגיעה הממשלה פה א חד להחלטה לקבל, ללא שמץ של שרי נוי, את גישתה של ממשלת גולדה-דיין-גלילי-אבן.

בהחלטה היסטורית זו חזרה ממשלת רבין אל חרטום הישראלית, אל שלושת הלאומים של גולדה: לא הכרזה, לא משאומתן, לא שדום. לא הכרה בקיומו של העם הפלסטיני ובזכויותיו הלאומיות.

לא משאומתן עם גורם פלסטיני כלשהו, יהיה יציב, מתון ושוחר-שלום ככל שיהיה. לא שלום עם מדינה פלסטינית, שתקום לצד ישראל ותוך הסדר עימה. הדיקרוק העברי משובש. אין בזה פלא: זהו תירגום מילולי מערבית. ישראל חזרה אל העמדות שנינטשו על ידי הערבים.

דאי להביא את ההחלטה במלואה, כדי לעמוד על כל חוסר הישר המחשבתי שבה. היא נתקבלה "לא התנגדות". כלומר: אף שר אחד לא הצביע נגדה. גם לא יגאל אלון, שדרש את הדיון. גם לא מפ"ם ול"ע, שהגישו תחילה נוסחה אחרת, חיובית יותר. גם לא השרה-בייטיק שזמית אלוני, שדא הצביעה אפילו בעד הצעת ל"ע.

"ישראל תוסיף לחתור להסכמי-שלום עם מדינות ערב על גבולות בני-הגנה, אשר יושגו במשאומתן ללא תנאים מוקדמים". זוהי נוסחה גולדה, ללא שינוי. הדגש על המילה "מדינות" - כלומר, העם הפלסטיני, שאין לו מדינה, אינו שותף להסכם-שלום.

יש כאן מעגליקסמים אבסורדי: מזה דור שלם אין שלום במרחב, מפני שהעם הפלסטיני לא השלים עם מצב שבו נותר ללא מדינה משלו. אך מכיוון שאין לו מדינה משלו, אי-אפשר לעשות עימו שלום. פאראדוקס שלם, שכבר גרם לשלוש מודי חמות והפיל רכבות הרוגים.

חרי פסוק זה, בא החלק האופרטיבי, כביכול: "הממשלה תעשה למען משאומתן להסכם-שלום עם ירדן".

כל ילד יודע שאין הממשלה רוצה לנהל משאומתן עם ירדן, אלא עם מצריים. כי בדרום אפשר להיסוג עוד כמה קילומטרים, מבלי שיתפול הממשלה. ואילו כל משאומתן משמעותי על גורל הגדה המערבית עלול לפרק את הממשלה. דיון יכול לנצל את הזדמנות כדי להנחית עליה את מכת-המוות. ואפילו ל"ע אינם מסכימים לנסיגה מן האיזור שבו הם השתתפו בחלוקת שלל ההתנחלות. המלך חוסין הודיע שדא יפתח במשא' ומתן בלי הפרדת-כוחות - כלומר, בלי נסיגה מעמק-הירדן. ממשלת רבין כבר החליטה, פה אחד, שאינה מסכימה לכך. אם כן, מה משמעותו של פסוק זה? בעיני מי הוא בא לזרות חול?

האלה, אז לב הבעייה הפלסטינית: "השלום יושג על קיום שתי מדינות עצמאיות בלבד - ישראל ובירתה ירושלים המאוחדת, ומדינה ירדנית-פלשתינאית ממזרח לישראל, בגבולות שייקבעו במשאומתן בין ישראל וירדן". פסוק זה כולל את כל שלושת הלאומים. נאמר בו שאין בשום פנים ואופן מקום למדינה פלסטינית. בנפרד מירדן. נאמר בו שלא ינהל שום משאומתן על שטח זה אלא עם ירדן. הקביעה הראשונה היא אבסורדית בעליל. מה יקרה אם יקום השלום עם ירדן - ולמה? רתו יחזיקו תושבי המדינה, באופן דמוקרטי, להתחלק לשתי מדינות? האם מקבלת ישראל על עצמה למנוע בכוח הנשק כל הכרעה פנימית דמוקרטית של תושבי המדינה השכנה? האם מבקש יצחק רבין ליטול לעצמו את הדיקטטורה העליונה על הנעשה במדינה השכנה?